

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Romana Fremra a soudců Mgr. Jany Kajzrové a Mgr. Jana Podaného ve věci

žalobce:

[redacted] narozený [redacted]
bytem [redacted]
zastoupen advokátem [redacted]
sídlem [redacted]

proti

žalovanému:

Ing. [redacted] narozený [redacted]
bytem [redacted]
zastoupen advokátem [redacted]
sídlem [redacted]

o určení vlastnického práva k věcem nemovitým
o odvolání žalobce a žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Berouně ze dne 4.8.2022, č.j. 6 C 4/2019-337,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II. mění tak, že výše náhrady nákladů řízení činí 81 716 Kč; jinak se ve zbývajícím rozsahu výrok II. a výrok I. rozsudku soudu prvního stupně potvrzuje.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalovanému náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 6 546 Kč, k rukám zástupce žalovaného, advokáta, do tří dnů od právní moci rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Šulcová

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Berouně rozhodl rozsudkem ze dne 4.8.2022, č.j. 6 C 4/2019-337 (dále též jen „rozsudek soudu prvního stupně“), ve výroku I. tak, že zamítl žalobu žalobce ze dne 19.9.2019 na určení, že jeho právní předchůdkyně [redacted] [redacted], narozená dne [redacted], posledně bytem [redacted] [redacted], zemřelá dne [redacted], byla ke dni svého úmrtí výlučným vlastníkem věcí nemovitých, zapsaných v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro Středočeský kraj, Katastrálním pracovištěm Beroun, na listu vlastnictví č. [redacted] pro katastrální území [redacted] u Berouna, obec [redacted], a to pozemku parc. č. [redacted] – zastavěná plocha a nádvoří, jehož součástí je stavba ([redacted] č.p. [redacted] – rodinný dům, pozemku parc. č. [redacted] – ostatní plocha, pozemku parc. č. [redacted] – zahrada, pozemku parc. č. [redacted] – zastavěná plocha a nádvoří, jehož součástí je stavba ([redacted] č.p. [redacted] – rodinný dům, a pozemku parc. č. [redacted] – zahrada (dále též jen „předmětné nemovitosti“). Ve výroku II. pak uložil procesně neúspěšnému žalobci povinnost zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 79 584,73 Kč k rukám zástupce žalovaného do 3 dnů od právní moci rozsudku.
2. Současný žalobce vstoupil do řízení na místo původní žalobkyně, shora uvedené [redacted] [redacted], jež se původní žalobou domáhala určení svého vlastnictví k předmětným nemovitostem, kdy [redacted] [redacted] v průběhu řízení dne [redacted] zemřela. O procesním nástupnictví rozhodl soud prvního stupně podle § 107 odst. 1 o.s.ř. usnesením č.j. 6 C 4/2019-193 ze dne 2.12.2021 s odůvodněním, že dědickým soudem bylo potvrzeno nabytí dědictví v rozsahu celé pozůstalosti po zemřelé [redacted] [redacted] jejímu (jedinému) synovi [redacted] [redacted] s tím, že odpovídá za pasiva dědictví. Do práv a povinností zemřelé žalobkyně tak dle soudu prvního stupně v celém rozsahu vstoupil jediný pozůstalý syn. Soud prvního stupně současně v uvedeném usnesení o procesním nástupnictví uvedl, že „v případě, že bude určeno vlastnické právo k tímto sporem dotčenému nemovitému majetku na zůstavitelku, bude tento majetek projednán v dodatečném řízení o pozůstalosti.“ Při jednání soudu prvního stupně dne 18.2.2022 byla následně připuštěna změna žaloby, kdy nadále se žalobce domáhal určení, že [redacted] [redacted] byla ke dni své smrti vlastníkem předmětných nemovitostí.
3. Uplatněný nárok byl odůvodňován tím, že přes zápis žalovaného v katastru nemovitostí jakožto vlastníka předmětných nemovitostí na základě smlouvy kupní, kterou žalovaný na straně kupujícího s [redacted] [redacted] jako prodávající dne 13.8.2013 uzavřel, na žalovaného vlastnické právo nepřešlo, neboť dle tvrzení žaloby byla daná smlouva kupní sjednána pouze za účelem zajištění závazku původní žalobkyně a jejího syna [redacted] [redacted] splatit za žalovaného jeho financujícímu peněžnímu ústavu prostředky získané z hypotečního úvěru (z něhož byla část kupní ceny žalovaným uhrazena) za účelem jejich zapůjčení [redacted] na úhradu dluhů [redacted] [redacted]. Peněžní prostředky byly ze strany žalovaného takto [redacted] poskytnuty ve formě kupní ceny. Kupní smlouva byla uzavírána dle žaloby pouze „na oko“, ústně byl dohodnut zpětný převod. Dle žaloby je vzhledem k absenci vážně míněného úmyslu převést vlastnické právo uvedená kupní smlouva absolutně neplatným právním jednáním a současně též právním úkonem zastřeným, směřujícím k zajištění dluhu převodce, když smlouva kupní postrádala nezbytnou náležitost zajišťovacího převodu práva, konkrétně pak ujednání o vypořádání pro případ, že dlužníci (původní žalobkyně a její syn, nynější žalobce) zajištěnou pohledávku řádně a včas nesplatí.
4. Soud prvního stupně ve smyslu § 80 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“), předně uzavřel, že ve věci je dán naléhavý právní zájem na požadovaném určení, neboť bez rozhodnutí soudu deklarujícího toto vlastnické právo by žalobce nemohl dosáhnout změny zápisu v katastru nemovitostí. Po provedeném dokazování však shledal

uplatněný nárok nedůvodný. Vyšel ze zjištění, že [redacted] byla až do roku 2013 výlučnou vlastníci předmětných nemovitostí. Syn původní žalobkyně, nynější žalobce, se nacházel v nepříznivé finanční situaci, byly proti němu vedeny exekuce, předmětné nemovitosti byly zatíženy zástavním právem. Žalobce uzavřel za účelem řešení svých dluhů se společností [redacted] (nyní [redacted] a.s.) jednající svědkem [redacted] dne 20.5.2013 smlouvu mandátní, jíž se uvedená společnost zavázala vykonávat pro žalobce činnost spočívající ve vyřešení všech exekučně vymáhaných závazků žalobce vůči Komerční bance, a.s., [redacted] společností [redacted] s.r.o., a [redacted] s.r.o., a [redacted] ČR, ukončení těchto exekucí a výmazu zástavních práv z katastru nemovitostí za sjednanou provizi. Zprvu bylo v mandátní smlouvě ujednáno, že prostředky na zaplacení těchto závazků žalobci získají z půjčky, kterou jim měla společnost [redacted] a.s. zprostředkovat, a takto to bylo oběma žalobci rovněž deklarováno vůči jejich okolí s tím, že žalobce měl zájem na tom, aby všechny předmětné nemovitosti zůstaly ve vlastnictví jeho rodiny. Nicméně ze strany mandátáře [redacted] a.s. (svědka [redacted]) byl tento původně zamýšlený způsob řešení dluhů vyhodnocen jako nerealizovatelný. Svědek [redacted] tedy se žalobci ujednal jiný postup a řešení, při němž by jim zůstala zajištěna možnost bydlení v předmětných nemovitostech na základě nájemní smlouvy za tržní nájemné, a to formou prodeje nemovitostí třetí osobě – žalovanému, který měl zájem o investici do nákupu předmětných nemovitostí. Z peněz získaných tímto prodejem měly být hrazeny dluhy žalobce. Žalobci s takto navrženým postupem souhlasili. Pro případ, že by byl žalobce schopen zajistit si v budoucnu prostředky, ubezpečil je ústně svědek [redacted] o možnosti zpětného převodu dotčených nemovitostí. Žádné konkrétní smluvní ujednání o zpětném převodu vlastnického práva na původní žalobkyni či na žalobce, eventuálně na jinou, jimi zajištěnou osobu, však mezi účastníky uzavřeno nebylo, a nebyly sjednány ani žádné konkrétní podmínky či termín, jak a kdy by se tak mělo stát a jak by se strany v takovém případě mezi sebou vypořádaly. Na místo toho žalobci uzavřeli se žalovaným nejprve dne 4. 7. 2013 smlouvu o smlouvě budoucí kupní, a poté dne 13. 8. 2013, resp. 14. 8. 2013, samotnou kupní smlouvu, jejíž stranou se jako zprostředkovatel koupě stala společnost [redacted] a.s. V dané smlouvě žádný závazek zpětného převodu vlastnického práva k předmětu koupě sjednán nebyl, a nevyplývá z ní ani případné dočasné zapůjčení peněžité částky, představované kupní cenou, převodem vlastnického práva jen zajištěné. Na základě této kupní smlouvy žalovaný nabyl do svého výlučného vlastnictví předmětné nemovitosti za sjednanou kupní cenu 7 800 000 Kč, na kterou z vlastních zdrojů vyplatil v hotovosti k rukám uvedeného zprostředkovatele v červenci a srpnu 2013 částku 1 289 000 Kč. Tento obnos byl následně vyplacen oproti vystaveným výdajovým dokladům původní žalobkyni za účelem úhrady závazků jejího syna. Zbývající část kupní ceny 6 511 000 Kč byla uhrazena financující bankou z hypotečního úvěru sjednaného se žalovaným smlouvou ze dne 14. 8. 2013 jednak ve prospěch zástavních věřitelů žalobce k úhradě jejich pohledávek zajištěných zástavními právy na předmětných nemovitostech, a to [redacted] a společností [redacted] s.r.o., a jednak zbytek kupní ceny byl bankou poukázán na účet zprostředkovatele. Tento zbytek kupní ceny měl být následně použit k zaplacení dalších dluhů žalobkyně, resp. jejího syna, po odečtení provize zprostředkovatele a dále částky 340 000 Kč jakožto vyrovnání za odkoupení pohledávky Komerční banky, a.s. za žalobcem. Nyní jsou dotčené nemovitosti zatíženy dvěma zástavními právy. Předně ve prospěch Hypoteční banky, a.s. z titulu hypotečního úvěru poskytnutého žalovanému na jejich koupi pro zajištění pohledávky ve výši 6 511 000 Kč s příslušenstvím. Tato pohledávka je v současnosti již exekučně vymáhána a předmětné nemovitosti mají být zpeněženy. Další zástavní právo pak vázne ve prospěch věřitele [redacted] s.r.o. k zajištění pohledávky ve výši 50 000 Kč s příslušenstvím. Soud prvního stupně dále zjistil, že společnost [redacted] a.s. uzavřela na straně nájemce se žalovaným jako pronajímatelem dne 1. 9. 2013 smlouvu o nájmu předmětných nemovitostí tak, aby i nadále měla kontrolu nad situací se žalobci, jimž pak část těchto nemovitostí přenechala do podnájmu; zbývající část nemovitostí užívaly třetí osoby. Z výtěžků podnájmu, které žalobci i další podnájemci hradili bez dokladů společnosti [redacted] a.s. jako nájemci, pak tato společnost poukazovala v souladu

s nájemní smlouvou uzavřenou se žalovaným na účet určený pro splácení hypotečního úvěru částku odpovídající daným splátkám hypotéky, kterou si žalovaný za účelem koupě předmětných nemovitostí sjednal. V letech 2015 a 2016 začalo docházet k problémům s hrazením podnájemného i nájemného, a hypoteční úvěr následně nebyl řádně splácen. Žalovaný se proto rozhodl předmětné nemovitosti prodat prostřednictvím realitní kanceláře, prodej však zablokovalo zahájení řízení v této věci a vydání předběžného opatření.

5. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že uplatněný nárok žalobce nebyl po právu. Věc posuzoval s ohledem na žalobní tvrzení a dobu uzavření dotčené kupní smlouvy za použití § 3028 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, podle §§ 35 odst. 2, 37 odst. 1, 41a, 553 a 588 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění do 31.12.2013 (dále jen „obč.zák.“), na jejichž citace v napadeném rozsudku se pro stručnost odkazuje. Soud prvního stupně uzavřel, že ze zjištěných skutkových okolností, u nichž se zaměřil především na zjišťování úmyslu stran při sjednání dané smlouvy, plyne, že k dohodě o pouhém zajišťovacím převodu s ujednáním o zpětném převodu nedošlo. Tato tvrzená verze žalobce svědčí dle soudu „spíše o subjektivním přesvědčení žalobce o tom, jak měl celý systém fungovat, aniž by ovšem odrazil realistickou podobu věci.“ Zdůraznil, že v případě zajištění závazku převodem práva ve smyslu § 553 obč. zák. by mělo být z obsahu smlouvy zřejmé, že nejde o běžný, ale právě o zajišťovací převod práva, přičemž platně jej lze sjednat pouze písemnou smlouvou věřitele a dlužníka. Nadto v souladu s judikaturou, na niž přílehavě soud prvního stupně odkázal, nepřichází v úvahu, aby zajišťovacím převodem práva zajistila závazek třetí osoba odlišná od dlužníka (zde původní žalobkyně). Úmysl stran směřující k zajištění závazku musí být z obsahu smlouvy, popř. alespoň z jejího názvu, patrný. Nic z toho splněno nebylo. Tvrzení žalobce, že by dotčená kupní smlouva měla být uzavřena pouze „na oko“, zjištěno nebylo. Soud prvního stupně vzal naopak za prokázané, že vůlí smluvních stran, především pak žalovaného, nebylo uzavření žalobou tvrzeného zastřené právního úkonu, ale právě dané kupní smlouvy. Verzi žalovaného o uzavření dané koupě jakožto investice považoval soud prvního stupně za logickou a odpovídající provedeným důkazům. Vzal za prokázané, že žalovaný neměl zájem a ani logický důvod půjčovat vysoký finanční obnos na velice dlouhou dobu pro něj neznámým osobám, ale věc chápal jako výhodnou investici s možností budoucího prodeje se ziskem a s (pod)nájemci, kteří mu budou poskytovat prostředky na splácení hypotečního úvěru na koupi daných nemovitostí. Projev vůle žalovaného směřoval jednoznačně k uzavření kupní smlouvy, nikoliv k půjčce. Soud uzavřel, že se nemohlo jednat o zastřené sjednání zajišťovacího převodu práva, ale pouze o formu (resp. způsob) získání prostředků na splacení vlastních dluhů s ústním (a nezávazným – pozn. odvolacího soudu) příslibem možnosti zpětného převodu. Ohledně tohoto převodu však svědek [REDAKCE], který připustil, že o této možnosti s žalobcem jednal, uvedl, že ji považoval pouze za hypotetickou, neboť žalobce ani jeho předchůdkyně nebyli (reálně) schopni dluh (potřebnou částku) uhradit. Žalobce sám pak pouze tvrdil existenci dohody o zpětném převodu, ale žádné bližší okolnosti takového ujednání prokázány nebyly. Nebyly zjištěny ani žádné jiné skutečnosti, z nichž by bylo lze usuzovat na neplatnost dotčené kupní smlouvy. Naopak měl za prokázané, že žalovaný své závazky ze smlouvy splnil. Žalobu tedy jako nedůvodnou zamítl. O nákladech řízení rozhodl v souladu se zásadou procesního úspěchu ve věci.
6. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal žalobce včasné odvolání. V něm opakoval svá tvrzení a skutkovou verzi jako v předchozím řízení. Připustil, že spolu se svou matkou podcenili právní ošetření celé věci a že nemá žádný písemný doklad o jím tvrzených skutečnostech. Opakoval, že z provedených důkazů plyne, že žalobci si chtěli jen půjčit peníze, nikoli prodat předmětné nemovitosti, a poukázal na okolnosti, které dle jeho názoru svědčí o tom, že se nejednalo o vážně míněný prodej. Dle žalobce měl soud prvního stupně řešit i otázku, zda žalovaný disponoval v dané době částkou okolo 1,3 mil. Kč, které měl dle smlouvy v hotovosti předat svědkovi [REDAKCE] jako splátku kupní ceny hrazenou z vlastních zdrojů. Dle žalobce z provedených důkazů vyplývá, že žalobci předmětné nemovitosti prodat nechťeli a že „celá konstrukce s prodejem žalovanému

měla jen umožnit získání hypotečního úvěru od Banky, který měl být následně splácen, a poté měly být předmětné nemovitosti převedeny zpět právní předchůdkyni žalobce.“ Dle žalobce se pak žalovaný nikdy jako vlastník předmětných nemovitostí, ani jako vážně míněný investor nechoval, kdy dle žalobce není běžné, aby někdo, kdo nemá na investice vlastní peníze, si na tyto investice bral hypoteční úvěr. Navrhoval zrušení rozsudku soudu prvního stupně a vrácení věci k dalšímu řízení.

7. Taktéž žalovaný podal proti rozsudku soudu prvního stupně, avšak pouze proti nákladovému výroku, včasné odvolání. V něm namítal, že předmětem řízení byla věc peněží ocenitelná. V dané kupní smlouvě byla cena předmětných nemovitostí stanovena ve výši 7 800 000 Kč. Při určení výše odměny zástupce žalovaného, advokáta, tak mělo být vycházeno z této částky. Odkazoval přitom na judikaturu Ústavního soudu vztahující se k aplikaci § 9 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu. Navrhoval proto změnu nákladového výroku tak, že při výpočtu náhrady nákladů řízení bude vycházeno z tarifní hodnoty odpovídající uvedené kupní ceně.
8. Ve vztahu k odvolání žalobce měl žalovaný toto za neopodstatněné a tvrzení žalobce za účelová. Dle žalovaného se soud prvního stupně věcí podrobně zabýval. Poukázal na závěr soudu prvního stupně, že věc měla určitý vývoj. Původní záměr byl řešit dluhy žalobce půjčkou, nicméně ten byl následně změněn poté, kdy svědek ██████████ dospěl k závěru, že řešení touto cestou možné není. Proto bylo přistoupeno k tomu, že dluhy žalovaného budou uhrazeny a takto řešeny prostřednictvím prodeje předmětných nemovitostí. K námitce žalobce, že není běžné, aby investice do nemovitostí byly prováděny za použití hypoték, žalovaný oponoval, že naopak toto je zcela běžný způsob, jak do nemovitostí investovat. Připomínal, že žalovaný při dané koupi použil nejenom prostředky z poskytnuté hypotéky, ale i vlastní nemalé peníze. Smlouvy, které pak byly mezi stranami v souvislosti s převodem uzavřeny, byly předkládány paní ██████████ dopředu, ta je měla tedy k dispozici ještě předtím, než se rozhodla k podpisu, nepodepisovala pod nějakým náhlým tlakem. Navrhoval, aby odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.
9. Krajský soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení, které mu předcházelo, podle § 212 a § 212a odst. 1, 5 o.s.ř., a shledal odvolání žalobce nedůvodným. Odvolání žalovaného pak bylo posouzeno jako opodstatněné, avšak z jiných než žalovaným namítaných důvodů.
10. Posouzením dosavadního obsahu spisu soudu prvního stupně odvolací soud nezjistil, že by řízení před soudem prvního stupně trpělo některou ze zmatečností vad řízení, uvedených v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) o.s.ř. či jinou vadou řízení, která by měla nebo mohla mít za následek nesprávnost rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci, k nimž je odvolací soud povinen přihlížet i z úřední povinnosti.
11. Soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav věci shrnutý výše. Jeho zjištění považuje i odvolací soud za správná a odpovídající provedeným důkazům tak, jak se podávají z obsahu spisu, i zásadám hodnocení důkazů. Soud prvního stupně jasně a srozumitelně popsal úvahy, kterými se při hodnocení důkazů řídil, a k jakým závěrům (skutkovým i právním) při tom dospěl. Tvrzení žaloby o uzavření dané kupní smlouvy pouze „na oko“ s tím, že ve skutečnosti šlo o poskytnutí půjčky a neplatně sjednanou dohodu o zpětném převodu, bylo provedeným dokazováním fakticky vyvráceno. Soudem prvního stupně bylo přiléhavě toto tvrzení žalobce hodnoceno jen jako jeho subjektivní (skutečnými úkony však ničím nepodložené) přesvědčení (či spíše přání), jak by vzájemné vztahy dotčených osob mohly vypadat, neodpovídající však realitě založené jasnými právními úkony, které strany učinily. Odvolací soud se se závěry soudu prvního stupně (s výjimkou

uvedenou níže) plně ztotožňuje, přičemž v podrobnostech odkazuje na detailní odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně.

12. Odlišné hodnocení odvolací soud nicméně zaujal ohledně již prvotní otázky řešené soudem prvního stupně, týkající se naléhavého právního zájmu žalobce na požadovaném určení (po přípustěné změně žaloby). Jiné právní posouzení této otázky odvolacím soudem však na věcné správnosti rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž byla žaloba zamítnuta, ničeho nemění.
13. Podle § 80 o.s.ř. se určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není, lze žalobou domáhat jen tehdy, je-li na tom naléhavý právní zájem.
14. Podle § 1475 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o.z.“), dědické právo je právo na pozůstalost nebo na poměrný podíl z ní. Podle odst. 2 citovaného ustanovení pozůstalost tvoří celé jmění zůstavitele, kromě práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu veřejné moci.
15. Podle § 1670 o.z. nabytí dědictví potvrzuje soud. Soud potvrdí nabytí dědictví osobě, jejíž dědické právo bylo prokázáno.
16. Soud prvního stupně v souvislosti s posouzením existence naléhavého právního zájmu na určení (vlastnického) práva ve smyslu citovaného § 80 o.s.ř. správně poznamenal, že tento je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce, nebo kde by se bez tohoto určení stalo jeho právní postavení nejistým. V případě původní žalobkyně, jež se domáhala určení svého vlastnického práva k předmětným nemovitostem, byl naléhavý právní zájem na tomto určení bez pochyb dán, neboť bez rozhodnutí soudu deklarujícího toto vlastnické právo by skutečně nemohla dosáhnout změny zápisu v katastru nemovitostí ve svůj prospěch. Nicméně po úmrtí původní žalobkyně v průběhu řízení a rozhodnutí o procesním nástupnictví nynějšího žalobce jakožto jejího jediného dědice v tomto řízení se situace změnila.
17. Dle názoru odvolacího soudu není nadále naléhavý právní zájem na určení jen toho, že původní žalobkyně byla ke dni své smrti vlastnící předmětných nemovitostí. Takováto deklarace neřeší vlastnické právo žalobce k dotčeným nemovitostem. Při současné právní úpravě nabytí dědictví pak není v dotčeném případě nezbytné dodatečné projednání dědictví, jak zmiňoval Okresní soud v Berouně ve svém usnesení č.j. 6 C 4/2019-193 ze dne 2.12.2021, jímž rozhodl podle § 107 odst. 1, 2, 4 o.s.ř. o procesním nástupnictví na straně žalujících. Nynější žalobce je, jak vyplývá z usnesení Okresního soudu v Berouně č.j. 22 D 711/2021-49 ze dne 23.11.2021, jež nabylo právní moci dne 23.11.2021, jediným dědicem původní žalobkyně, který neodmítl dědictví, ani neuplatnil právo výhrady soupisu, a splnil veškeré zákonné podmínky pro nabytí dědictví. Proto mu bylo podle § 185 odst. 1 písm. a) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z.ř.s.“), uvedeným dědickým soudem potvrzeno nabytí dědictví po zemřelé žalobkyni [redacted]. Toto potvrzení nabytí dědictví v řízení o pozůstalosti se přitom týká také majetku, který nebyl znám (nebyl zjištěn) při původním projednání pozůstalosti. Zůstavitelovým dědicem je a dědictví nabyvá jen ten, o němž to stanoví pravomocné rozhodnutí soudu, tj. ten, komu bylo usnesením o dědictví potvrzeno nabytí dědictví. Dědické právo vzniká smrtí zůstavitele (§ 1479 věta první) a dědictví se nabyvá (soudem potvrzuje) „s účinností ke dni vzniku dědického práva“ (srov. § 185 odst. 1 z.ř.s.) [viz komentář k § 1670 o.z. in: *Fiala, R., Drápal, L. a kol. Občanský zákoník IV. Dědické právo* (§ 1475–1720). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 450-454 s.].
18. Vztaženo na projednávanou věc, pravomocné usnesení dědického soudu, jímž bylo potvrzeno nabytí (celého) dědictví žalobci po původní žalobkyni, by se (v případě prokázání žalobních tvrzení) dotýkalo také předmětných nemovitostí (bez ohledu na to, že v době projednání dědictví nebyl

tento majetek zjištěn, resp. nebyl explicitně předmětem usnesení o potvrzení nabytí dědictví) a žalobce jako soudem potvrzený jediný dědic po původní žalobkyni by tyto nemovitosti nabyl ke dni smrti původní žalobkyně. Jinými slovy, pokud bylo nyní žalobci již dědickým soudem potvrzeno nabytí dědictví po zůstavitelce – původní žalobkyni, přičemž žalobce je jejím jediným dědicem, není zapotřebí, aby nejprve bylo určeno, že původní žalobkyně byla ke dni své smrti vlastnící předmětných nemovitostí. Takovéto určení je nadbytečné, a žalobce proto nemá na něm naléhavý právní zájem. Naléhavý právní zájem mohl mít na základě žalobou tvrzených skutečností ve spojení s uvedeným usnesením o dědictví přímo na určení svého tvrzeného vlastnického práva k předmětným nemovitostem (jež by v rámci dědictví nabytí zpětně ke dni smrti původní žalobkyně potvrzeným nabytím dědictví).

19. Uvedené vyplývá i z procesně právní úpravy projednání dodatečně najevo vyšlého majetku v § 193 z.ř.s. Podle odst. 1 uvedeného ustanovení objeví-li se po právní moci rozhodnutí o pozůstalosti majetek, který tvoří aktivum pozůstalosti, popřípadě též pasivum pozůstalosti, soud o ně doplní v dosavadním řízení vyhotovený soupis nebo seznam o aktivech a pasivech pozůstalosti; to neplatí, jde-li o aktiva nebo pasiva, k nimž se v důsledku postupu podle § 162 odst. 2 věty druhé, § 172 odst. 2 věty druhé nebo § 173 věty druhé nepřihlíží. Podle odst. 2 věta před středníkem citovaného ustanovení, nepožádal-li žádný z dědiců ve lhůtě k tomu určené, aby soud projednal pozůstalost o aktivech pozůstalosti, které se objevily až po právní moci rozhodnutí o pozůstalosti, platí, že podle pravomocného rozhodnutí o pozůstalosti došlo rovněž k nabytí aktiv pozůstalosti uvedených v odstavci 1;
20. V souladu s posledně citovanou právní úpravou by tak i bez dodatečného projednání dědictví došlo k nabytí předmětných nemovitostí žalobcem jakožto (jediným) dědicem původní žalobkyně, jemuž bylo nabytí (celého) dědictví po zůstavitelce v dědickém řízení již pravomocně potvrzeno. V daném směru dochází k posunu oproti právní úpravě nabývání dědictví dle zákona č. 40/1964 Sb. občanského zákoníku, ve znění platném a účinném do 31.12.2013, ve spojení s úpravou řízení o dědictví dle § 175a a násl. o.s.ř., ve znění platném a účinném do 31.12.2013. Judikatura vztahující se k řízení o dědictví dle této právní úpravy, jež dovozovala nutnost prvotního určení vlastnictví zůstavitele ke dni jeho smrti, jakožto předpokladu pro následné dodatečné projednání dědictví ve vztahu ke konkrétnímu majetku, již tak není v plném rozsahu (ve všech v úvahu připadajících případech) použitelná. I platná právní úprava dědického práva sice spočívá na zásadě úřední ingerence, nicméně usnesení o dědictví je závazné jen v rozsahu určení dědického práva konkrétního dědice (s výhradou vlastnického práva skutečného dědice) a v tom, v jakém se dědicové na nabytí majetku zůstavitele podílejí. Usnesení o dědictví však nemusí zahrnout veškerý majetek, který tvoří dědictví, a není ani nezvratným důkazem, že zůstavitel byl skutečným vlastníkem takového majetku. Dodatečné projednání majetku, který tvoří aktivum pozůstalosti a objeví se později, pak již není vždy obligatorní.
21. Pro žalovaného jakožto třetí osobu, jež se neúčastní dědického řízení po původní žalobkyni, by ani rozhodnutí o (dodatečném projednání) dědictví zahrnující předmětné nemovitosti nebylo nikterak závazné v části týkající se vlastnictví těchto nemovitostí. V této souvislosti lze odkázat na konstantní (a stále použitelnou) judikaturu Nejvyššího soudu, v níž bylo vysloveno, že „zařazení majetku, který zůstaviteli ke dni jeho smrti nepatřil, do soupisu aktiv dědictví a rozhodnutí soudu o tom, kdo majetek nabývá, nemá vliv na skutečné vlastnictví k němu; nanejvýš může založit oprávněnou držbu dědice. Nejvyšší soud ČR již v rozsudku z 31. 1. 1990, sp. zn. 3 Cz 5/90, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 14, ročník 1992, vyslovil právní názor, že "zařazení určité věci státním notářstvím do aktiv dědictví není nezvratným důkazem vlastnictví toho, kdo věc nabyt na základě dohody dědiců, schválené rozhodnutím státního notářství ... jiné osoby, které nebyly účastníky řízení o dědictví, se mohou domáhat svého práva k věci, jež byla zařazena do aktiv dědictví po zůstaviteli, v občanském soudním řízení". Shodný

právní názor zaujal v usnesení z 19. 5. 2004, sp. zn. 21 Cdo 312/2004 [viz Soubor civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck Praha (dále "Soubor rozhodnutí"), C 2772, sešit 30]. Pravomocné rozhodnutí soudu o dědictví je závazné pro všechny účastníky řízení o dědictví. Pro všechny orgány je však závazné jen v otázce, jak jím byl řešen vztah mezi těmito účastníky řízení o dědictví, nikoli tedy, pokud jde o jejich vztah k osobám, které účastníky tohoto řízení nebyly. K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 28. 10. 1982, sp. zn. 3 Cz 32/82, uveřejněný v publikaci Nejvyšší soud ČSSR, Nejvyšší soud ČSR a Nejvyšší soud SSR o občanském soudním řízení a řízení před státním notářstvím, Praha, 1986." (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2.11.2006, sp.zn. 22 Cdo 261/2006). Výroky usnesení soudu vydané v řízení o pozůstalosti, které se týkají dědického práva (stanoví, kdo je zůstavitelovým dědicem), jsou závazné pro každého (srov. například právní názor uvedený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 30 Cdo 2953/2004, nebo v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2008, sp. zn. 21 Cdo 1240/2007, publikovaném v časopise Soudní judikatura pod č. 7, ročník 2009) a otázka, kdo je dědicem zůstavitele, nemůže být posuzována v jiném než pozůstalostním řízení, a to ani jako otázka předběžná (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3326/2013, publikovaný v časopise Ad Notam pod č. 3, ročník 2015).

22. Z citované judikatury plyne, že soud je vázán rozhodnutím o tom, kdo je dědicem po určitém zůstaviteli, případně, jak byly vyřešeny vztahy mezi dědici navzájem. Ve stejném rozsahu jsou takovéto výroky závazné pro každého. Nicméně samo zahrnutí konkrétního majetku do rozhodnutí o dědictví nemůže změnit vlastnické poměry k dotčenému majetku, pokud ve skutečnosti zůstaviteli nenáležel. Ve vztahu k třetí osobě, která nebyla účastníkem daného dědického řízení, není v této části naopak rozhodnutí o dědictví nikterak závazné. V poměrech souzené věci, pokud již bylo v dědickém řízení postaveno na jisto, že žalobce je jediným dědicem zůstavitelky, o níž tvrdí, že přes odlišný zápis vlastnického práva v katastru nemovitostí svědčící žalovanému byla ke dni své smrti vlastníci dotčených nemovitostí, mohl se žalobce domáhat proti žalovanému jakožto zapsanému vlastníku předmětných nemovitostí určení přímo svého vlastnického práva (na základě již pravomocně potvrzeného nabytí dědictví po zůstavitelce) a (jen) na takovémto určení by mu svědčil i naléhavý právní zájem. Jen na základě tohoto určení by totiž mohl docílit změny zápisu vlastnického práva k předmětným nemovitostem v katastru nemovitostí ve svůj prospěch.
23. Odvolací soud nicméně i bez ohledu na posouzení otázky naléhavého právního zájmu žalobce na požadovaném určení v souvislosti s věcným projednáním uplatněného nároku žalobce soudem prvního stupně (byť takto nadbytečným) opakuje, že se plně ztotožnil i se závěry soudu prvního stupně o tom, že vlastnické právo k předmětným nemovitostem bylo platně na žalovaného původní žalobkyní kupní smlouvou, kterou s žalovaným v roce 2013 uzavřela, převedeno. Dotčená kupní smlouva z 14.8.2013 nebyla jen simulovaným právním úkonem. Vůle smluvních stran uzavřít právě tuto smlouvu byla i dle odvolacího soud bez jakýchkoli rozumných pochyb provedeným dokazováním zjištěna. Nejednalo se ani o zastřenou půjčku, ani o neplatně sjednaný zajišťovací převod s dohodou o zpětném převodu, jak bylo žalobci tvrzeno. Žádný důkaz (ba ani indicie) o takovémto charakteru daných ujednání zjištěny nebyly, obsahem provedených důkazů byly vyvráceny. Snaha žalobce získat peníze na úhradu svých dluhů prostřednictvím kupní ceny za prodané nemovitosti, kdy tato cena byla převážně uhrazena z hypotéky, kterou si za tím účelem kupující žalovaný vzal, byla pouze motivem, pohnutkou, pro kterou se žalobce, resp. jeho matka (původní žalobkyně a vlastnice) nakonec pro prodej nemovitostí rozhodli. Okolnost, že žalobci zůstali v jedné z nemovitostí bydlet a úhradou podnájemného fakticky přispívali na splátky hypotéky, kterou si vzal žalovaný k úhradě kupní ceny, je z hlediska posouzení věci bez významu a rozhodně nepředstavuje „důkaz“ o tom, že se jednalo dle tvrzení žalobců o zastřenou „půjčku“. To, že žalobce počítal s tím, že případně někdy (za bližší nejasných podmínek) bude moci odkoupit tyto nemovitosti od žalovaného zpět, nic na platnosti daného převodu nemění, nemůže být

důvodem jeho neplatnosti, a jen nezávazný příslib svědka ██████████ že to bude možné, nemohl v daném směru ani založit závazek žalovaného tak učinit, či mít dokonce za následek žalobcem tvrzenou neplatnost kupní smlouvy.

24. S ohledem na vše shora uvedené shledal odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. ve věci samé věcně správným, a jako takový jej postupem dle § 219 o.s.ř. potvrdil.
25. Ke změně rozsudku soudu prvního stupně podle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. bylo přistoupeno pouze ve výroku o nákladech řízení. Správně soud prvního stupně rozhodl v souladu s § 142 odst. 1 o.s.ř. dle procesního úspěchu ve věci, kdy plně úspěšnému žalovanému přiznal plnou náhradu nákladů řízení, k dílčímu pochybení došlo pouze při výpočtu příslušné částky této náhrady.
26. Námitky žalovaného v jeho odvolání proti nákladovému výroku vztahující se k určení tarifní hodnoty sporu a z ní se odvíjející odměny jeho zástupce však odvolací soud neshledal důvodnými. Soud prvního stupně postupoval za použití § 9 odst. 4 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“). Je sice pravdou, že částka 50 000 Kč se dle posledně zmíněného ustanovení považuje za tarifní hodnotu ve věcech určení, zda tu je právní vztah nebo právo, jde-li o vztah (mj.) k nemovité věci jen tehdy, jde-li o věc penězi neocenitelnou, přičemž v tomto řízení byla předložena k důkazu kupní smlouva z 14.8.2013, na jejímž základě byly předmětné nemovitosti z původní žalobkyně na žalovaného převedeny. Kupní cenu v této smlouvě sjednanou však nelze považovat za zjištěnou cenu předmětných nemovitostí aktuální v době započetí příslušných úkonů právní služby, za něž náleží žalovanému náhrada nákladů řízení (viz § 8 odst. 1 věta před středníkem AT). Zjišťování této hodnoty nebylo podstatným vzhledem k předmětu daného sporu, a nebylo ani předmětem dokazování ve věci samé. Cenu předmětných nemovitostí sjednanou v dané kupní smlouvě, uzavřené před bezmála deseti lety, tak nelze brát za dostatečně skutkově podložené zjištění jejich relevantní ceny pro určení tarifní hodnoty úkonu.
27. Správně určená a odvolacím soudem změněná výše uložené plné náhrady nákladů řízení žalovaného tedy činí zaokrouhleně na celé koruny 81 716 Kč. Tato částka sestává jednak z jedné náhrady nezastoupeného účastníka ve výši 300 Kč za písemné vyjádření k žalobě datované 16.10.2019 (ve spise na čl. 54) dle vyhlášky č. 254/2015 Sb. a jednak ze 12 odměn zástupce žalovaného za 12 úkonů právní služby (1. převzetí a příprava zastoupení, 2. účast na jednání 18.2.2022, 3. podání ve věci datované 1.4.2022, 4.+5. účast na jednání 18.2.2022 trvajícím déle než 2 hodiny, 6. podání ve věci datované 9.5.2022, 7. účast na jednání 12.5.2022, 8.+9. účast na jednání 16.6.2022 trvajícím déle než 2 hodiny, 10.+11. účast na jednání 22.7.2022 trvajícím déle než 2 hodiny, 12. písemný závěrečný návrh z 26.7.2022) po 3 100 Kč dle § 9 odst. 4 písm. b) AT a § 11 odst. 1 písm. a), d), g) AT, dále z 12 x náhrady hotových výdajů po 300 Kč dle § 13 odst. 1, 4 AT, z náhrady promeškaného času ve výši ½ odměny, tj. 1 550 Kč, za účast na jednání 5.6.2020, které bylo odročeno bez projednání věci, dle § 14 odst. 2 AT, z náhrady za promeškaný čas na cestách k jednání soudu v rozsahu 60 započatých půlhodin po 100 Kč dle § 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 AT, a z náhrad cestovného za cesty k jednání soudu na trase Brno-Beroun a zpět v délce 472 km, a to v roce 2020 ve výši 2 777,90 Kč (za použití vyhl.č. 358/2019 Sb.), 3 x po 3 121,50 Kč za cesty ve dnech 18.2.2022, 7.4.2022 a 12.5.2022 (za použití vyhl.č. 511/2021 Sb.) a 2 x po 3 396,70 Kč za cesty ve dnech 16.6.2022 a 22.7.2022 (za použití vyhl.č. 116/2022 Sb.) při použití vozidla jak specifikováno v rozsudku soudu prvního stupně (bod 46. odůvodnění). Součástí přiznané náhrady nákladů řízení žalovanému pak byla konečně i daň z přidané hodnoty ve výši 21 % z uvedených odměn a náhrad dle AT, tj. 14 130 Kč.
28. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto rovněž v souladu se zásadou procesního úspěchu ve věci a procesně neúspěšnému žalobci bylo uloženo zaplatit žalovanému plnou náhradu

nákladů vzniklých za odvolacího řízení ve výši 6 546 Kč. Uvedená částka sestává z jedné odměny zástupce žalovaného ve výši 3 100 Kč za 1 úkon právní služby - účast při jednání odvolacího soudu dne 15.6.2023, 1 x náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč s tímto úkonem spojené, dále z náhrady za promeškaný čas na cestě k jednání soudu v rozsahu 7 + 6 započatých půlhodin po 100 Kč, z náhrady nákladů cestovního na cestě vlakem [REDACTED] – [REDACTED] a zpět v ceně doloženého jízdného (a to jak žalovaného, tak jeho zástupce) celkem 759 Kč, a k tomu náhrada příslušné DPH z uvedené odměny zástupce a jeho paušální náhrady hotových výdajů a náhrady promeškaného času, tj. 987 Kč, to vše dle § 7, § 9 odst. 4 písm. b), § 11 odst. 1 písm. g), § 13 odst. 1, 4 a § 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 AT a § 137 odst. 1, 3 o.s.ř. Pro úplnost se uvádí, že žalovanému nebyla přiznána náhrada nákladů za jeho odvolání proti výroku o nákladech řízení, když důvody pro odvolání jím zde uváděné nebyly shledány odvolacím soudem opodstatněnými. O splatnosti náhrady nákladů řízení k rukám advokáta úspěšného účastníka soud rozhodl podle § 149 odst. 1 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné, jestliže závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Dovolání je možno podat ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu České republiky, prostřednictvím Okresního soudu v Berouně.

Praha 15. června 2023

Mgr. Roman FREMR v. r.
předseda senátu